

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Μ. Δευτέρα 18 Απριλίου 2022

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Το ταξίδι της Αμάλ ανέδειξε μια αρνητική πραγματικότητα. Αναδύθηκαν φόβοι και ανησυχίες για την διάβρωση της παράδοσης του πολιτισμού, καθώς και ιδέες σχετικές με τη μαγεία, την ξενοφοβία και τις δεισιδαιμονίες. Επίσης, εμφανίστηκαν χρόνια μίσση, απόλυτες απόψεις, φανατισμοί, στερεότυπα και δημιουργήθηκε χάσμα στις κοινωνίες. Τέλος, οι πολίτες ακολούθησαν ακραία μέσα για να κυριαρχήσουν ή να υπερασπιστούν τις ακλόνητες απόψεις τους.

ΘΕΜΑ Β

B1 α. Σωστό «Γι' αυτό και το ταξίδι της Αμάλ... από τη Συρία» / «Το ταξίδι της Αμάλ... 8.000 χλμ στο Μαντσεστερ»/ «Η ξύλινη κούκλα... με την βοήθεια τριών καλλιτεχνών» (οποιαδήποτε αναφορά μπορεί να ληφθεί ως σωστή)

β. Σωστό «Το ταξίδι της Αμάλ... της Ανατολής και της Δύσης».

γ. Λάθος «Πρώτος ελληνικός σταθμός η Χίος»

δ. Λάθος «Όμως κάποιοι φοβούνται την Αμάλ.»

ε. Σωστό «Εδώ υπεισέρχονται... δεισιδαιμονία» / «Το ταξίδι της Αμάλ αποκάλυψε... χαρακώματα». (οποιαδήποτε αναφορά μπορεί να ληφθεί ως σωστή)

B2. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου συνδέεται με την τρίτη μέσω της αντίθεσης. Αυτό επιβεβαιώνεται από την διαρθρωτική λέξη «όμως». Με τον τρόπο αυτό η αρθρογράφος παρουσιάζει την αντιμετώπιση που είχε η Αμάλ, η οποία διέφερε από τις αρχικές προσδοκίες των δημιουργών της. Δηλαδή, ενώ είχε ως στόχο την συμφιλίωση Ανατολής και Δύσης και ξεκίνησε ως ένα «οδοιπορικό φιλίας» σε

ορισμένους δημιουργήσε αισθήματα φόβου και ξενοφοβικά ένστικτα, «*Όμως κάποιοι φοβούνται την Αμάλ*». Αξιοποιώντας την αντίθεση, η συντάκτρια επιδιώκει να αναδείξει τις διαφορετικές προσεγγίσεις που προκάλεσε ανάμεσα στους πολίτες το συμβολικό ταξίδι αυτής της ξύλινης κούκλας.

B3.

- **παρένθεση:** προαιρετική προσθήκη, διευκρίνηση των περιοχών που επισκέφτηκε η Αμάλ
- **εισαγωγικά:** μεταφορική χρήση της γλώσσας, εννοώντας την παρέμβαση
- **διπλή παύλα:** αναγκαία προσθήκη, απαραίτητο συμπλήρωμα για την κατανόηση του νοήματος, συγκεκριμένα αναφέρεται σ' αυτούς που έχουν επιφανειακή επαφή με το πραγματικό πρόβλημα / **κόμμα:** ασύνδετο σχήμα, παρουσιάζει με δραματικό τρόπο τα προβλήματα του «παιδικού εφιάλτη»

B4.

- Η λειτουργία της γλώσσας είναι **μεταφορική/ συνυποδηλωτική** και προσδίδει συγκινησιακή χροιά στο λόγο. - προβλέπεται αδιέξοδο/ προβλέπεται αδιέξοδη πορεία / επικίνδυνη διαδρομή/ πορεία με απρόβλεπτους κινδύνους
- Η λειτουργία της γλώσσας είναι **μεταφορική/ συνυποδηλωτική** και προσδίδει συγκινησιακή χροιά στο λόγο. - επιχειρεί να αναδείξει/ εμφανίσει/ αποκαλύπτει/ αναδεικνύει
- Η λειτουργία της γλώσσας είναι **μεταφορική/ συνυποδηλωτική** και προσδίδει συγκινησιακή χροιά στο λόγο. - Χρήσιμη και μια μικρή ενέργεια/ συνεισφορά/ προσπάθεια. / Χρήσιμο και το παραμικρό.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1 α. Ο βασικός ήρωας βιώνει μία ιδιαίτερη και μεταβατική κατάσταση, καθώς βρίσκεται ως μετανάστης πρώτα στο Αγρίνιο και έπειτα στην Αθήνα. Τα συναισθήματά του είναι ποικίλα και διαφαίνονται έντονα από το απόσπασμα. Αρχικά, μέσα από την πρωτοπρόσωπη, μικροπερίοδη αφήγηση διαπιστώνεται το άγχος και ο φόβος του, «*Κοκαλώσαμε... πίσώκωλα*», «*Σκιάχτηκα... έσωνε το μάτι*». Έντονη είναι η ανάγκη προσαρμογής του στο νέο περιβάλλον και την εντοπίζουμε στα διαλογικά σημεία, σε συνδυασμό με ένα συναίσθημα ματαιότητας και αδιεξόδου, «*Σε παρακαλώ, πατριώτη... ένα δωμάτιο*». Επιπλέον, νιώθει εξαθλίωση, ειδικότερα από την στιγμή όπου του τελειώνουν τα χρήματα και αναγκάζεται να κοιμηθεί σε εξωτερικούς χώρους, «*Μπίτισαν τα*

λεφτά... στο μετρό». Βιώνοντας υποτιμητική συμπεριφορά και κοινωνικό αποκλεισμό αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως παρείσακτο και ανεπιθύμητο χάνοντας έτσι την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμησή του, «Μας παίρτε την χασιά... γινήκαμε δεμάτι», «Πέραγε κόσμος... από τεμάς». Τέλος, από τον διάλογο που κάνει με τον άνθρωπο που του έδωσε μεροκάματο, παρουσιάζεται ως θύμα εκμετάλλευσης και δηλώνει έντονα την αγανάκτησή του διεκδικώντας συγχρόνως τα δεδουλευμένα χρήματά του.

β. Οι ντόπιοι αντιμετωπίζουν τον ήρωα με μια απαξιώτική συμπεριφορά. Η πρώτη επαφή που έχει με τον ταξιτζή αλλά και με τον πορτιέρη φανερώνει την επιφύλαξη που είχαν και οι δύο για εκείνον, «Ήυρα ένα ταξί... τι άνθρωπος είμαι», «Φεύγα... κάνα μπελά». Ο γενικότερος περίγυρος φέρεται με αδιαφορία και ορισμένες φορές με φόβο. Περνούν βιαστικά από δίπλα του κι ορισμένες προσεγμένες γυναίκες της πρωτεύουσας τον προσπερνούν επιταχύνοντας το βήμα τους για να μην έρθουν σε επαφή μαζί του, «Πέραγε κόσμος το πρωί... περάσουν από τεμάς». Ακόμη, για τον «εργοδότη» είναι προϊόν εκμετάλλευσης, εφόσον αντιστέκεται και δεν του δίνει αρχικά τα συμφωνημένα χρήματα.

Οι σκέψεις που μας γεννά αυτή η στάση είναι λυπηρές. Αρχικά, τέτοιες συμπεριφορές είναι απάνθρωπες και υποδηλώνουν ανθρώπους δίχως ενσυναίσθηση κι ευαισθησίες. Είναι αδιανόητο να φερόμαστε στον συνάνθρωπο απαξιωτικά και περιφρονητικά και να περιβαλλόμαστε από αισθήματα ρατσισμού και προκαταλήψεων. Το βασικότερο συναίσθημα που μας γεννά η στάση του ήρωα είναι αυτό της συμπόνοιας. Κατανοούμε απόλυτα τις δυσκολίες που περνά και εν τέλει νιώθουμε θαυμασμό για την γενναιότητα που δείχνει και την προσπάθεια που καταβάλλει για να διεκδικήσει όσα του ανήκουν!

ΘΕΜΑ Δ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα

Συντάκτης: μαθητής/ μαθήτρια

Ζητούμενο 1: Οι αιτίες που προκαλούν φανατισμούς και διαιωνίζουν προκαταλήψεις απέναντι στους μετανάστες.

Ζητούμενο 2: Τρόποι αντιμετώπισης με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στον περιορισμό αυτών των φαινομένων.

Ενδεικτικός τίτλος:

«Να φύγετε... να πάτε αλλού»

Ενδεικτικός πρόλογος:

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που έχουμε γίνει μάρτυρες περιστατικών φανατισμού και μεροληπτικής έως εχθρικής στάσης απέναντι σε μετανάστες που έφτασαν στη χώρα κάτω από άθλιες συνθήκες. Η συμπεριφορά που επιδεικνύεται απέναντι στα παιδιά των προσφύγων και των μεταναστών, ορισμένα από τα οποία φτάνουν στη χώρα χωρίς συνοδεία χαρακτηρίζεται από επιλεκτική ευαισθησία. Αυτά τα προβλήματα των ασυνόδευτων προσφυγόπουλων θέλησε να καταδείξει και η πρωτοβουλία για το οδοιπορικό της «Αμάλ» που αποκάλυψε τους δύσβατους και επικίνδυνους δρόμους των έφηβων μεταναστών.

Κύριο μέρος:

Η αντιμετώπιση αυτής της πρωτοβουλίας από τους πολίτες των χωρών που διήλθε το οδοιπορικό ήταν από επιφυλακτική έως εντελώς εχθρική. Τα αίτια που προκαλούν αυτές τις συμπεριφορές είναι αρκετά.

→ Η απουσία κριτικής σκέψης, η απαιδευσία και η ημιμάθεια ευνοούν την προσκόλληση σε προκαταλήψεις και δεισιδαιμονίες, την υποταγή σε δόγματα, τη χειραγώγηση

→ τα αισθήματα κατωτερότητας και φθόνου ή μίσους για τους άλλους, τους «ξένους»

→ τα κοινωνικά προβλήματα, με τη δυσανεμία, την απογοήτευση ή την οργή που γεννούν στους πολίτες, τους καθιστούν περισσότερο εύλωτους στα κηρύγματα αυτόκλητων «σωτήρων», που επενδύουν στο φανατισμό και την προκατάληψη για την επίτευξη των προσωπικών τους επιδιώξεων και φιλοδοξιών.

→ Το φαινόμενο της μαζοποίησης που αποπροσωποποιεί το σύγχρονο άνθρωπο και τον καθιστά έρμαιο στα κηρύγματα μισαλλοδοξίας, φανατισμού και εθνικιστικής υστερίας.

→ Η ηθική κρίση και η ιδεολογική σύγχυση που αφήνουν τον άνθρωπο μετέωρο, χωρίς σταθερές βάσεις και προσανατολισμό και συνεπώς ευεπίφορο στη χειραγώγηση και στο φανατισμό.

→ Η δημαγωγία, η προπαγάνδα, η έκπτωση του κοινωνικού διαλόγου σε μια άγονη αντιπαράθεση δογματικών απόψεων, καλλιεργούν το φανατισμό.

→ Η καλλιέργεια του φανατισμού από τα ΜΜΕ ορισμένες φορές μέσω της παραπληροφόρησης, της προπαγάνδας ή της διάδοσης και εδραίωσης δογματικών απόψεων, προκειμένου να εξυπηρετηθούν πολιτικές ή οικονομικές σκοπιμότητες.

→ Η ενίσχυση και η ενδυνάμωση των προκαταλήψεων και του φανατισμού από ενημερωτικά και ψυχαγωγικά προγράμματα, τα οποία αποδίδουν συγκεκριμένα γνωρίσματα (θετικά ή αρνητικά) σε ανθρώπινους τύπους και κοινωνικές ομάδες.

→ Η ενίσχυση της ανάγκης του ανθρώπου να κατηγοριοποιεί πρόσωπα και πράγματα, γεγονός που του επιτρέπει να αναγνωρίζει ανθρώπινους τύπους από εξωτερικά γνωρίσματα και να διαμορφώνει εύκολα στάση απέναντί τους.

→ Η αναπαραγωγή προκαταλήψεων και φανατισμού από τους μηχανισμούς της εκπαίδευσης, οι οποίοι συχνά τους ενδύουν και με το κύρος των σχολικών εγχειριδίων.

Τρόποι αντιμετώπισης:

→ Η ορθή και ανθρωπιστική παιδεία, που προσφέρει στους νέους αφενός την ικανότητα να κρίνουν με αντικειμενικότητα τα δεδομένα της κοινωνικής πραγματικότητας και αφετέρου τους εξοπλίζει με βαθύ και αδιαπραγμάτευτο σεβασμό για την αξία της ανθρώπινης ζωής.

→ Η ανάδειξη της αξίας του διαλόγου στην αναζήτηση της αλήθειας μέσα από τη εκπαιδευτική διαδικασία και η καλλιέργεια της ανεκτικότητας στις διαφορετικές απόψεις και αντιλήψεις.

→ Η ενίσχυση του δημοκρατικού χαρακτήρα του σχολείου μέσα από τη συμμετοχή των παιδιών στις μαθητικές κοινότητες.

→ Η ενίσχυση της διδασκαλίας των μαθημάτων με ανθρωπιστικό περιεχόμενο που θα συμβάλλει στην καλλιέργεια της ευαισθητοποίησης των παιδιών και στην ικανότητά τους να αντιστέκονται στις προκαταλήψεις, τους δογματισμούς και το φανατισμό

→ Η δημιουργία διαπολιτισμικών σχολικών μονάδων όπου οι μαθητές θα αναπτύξουν την επικοινωνία και την επαφή με διαφορετικές απόψεις, διαφορετικούς ανθρώπους και τρόπους ζωής.

→ Η κατανόηση, με τη συνδρομή και του εκπαιδευτικού, πως η αλήθεια δεν είναι μονοσήμαντη ή μονόπλευρη.

→ Η διαμόρφωση ενός κλίματος ζεστασιάς και αποδοχής μέσα στο σχολείο που θα συμβάλλει στην τόνωση της αυτοπεποίθησης των προσφυγόπουλων και στην ανάπτυξη της υγιούς προσωπικότητάς τους.

→ Η συνεργασία και η διαλλακτικότητα μεταξύ των μαθητών αποτελεί επίσης τρόπο αποφυγής των φυλετικών ανισοτήτων και της ρητορικής μίσους.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Nλ2Γ(α)****Ενδεικτικός επίλογος:**

Ενδεχομένως, να μην είναι και τόσο εύκολο να περιορίσει κανείς το φανατισμό και τις προκαταλήψεις. Ωστόσο, οι νέοι καλούνται να αντιληφθούν πως ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και η ελευθερία έκφρασης και σκέψης σε συνδυασμό με τη διαλλακτικότητα και τη μετριοπάθεια συνιστούν βασικές προϋποθέσεις για τους πολίτες του μέλλοντος.